

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД - Краљево

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД
КРАЉЕВО ЗА 2024. ГОДИНУ

ФЕБРУАР 2025.

ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

- ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД . . . Краљево
- МЕСТО (ОПШТИНА/ГРАД). Краљево
- ГОДИНА ОСНИВАЊА 1960 год.
- В Д ДИРЕКТОР-а Владимир Ђоковић, дипл. правник
- Е-mail scrkv@mts.rs
- АДРЕСА И ПОШ. БРОЈ ул. Моше Пијаде 26А
- ТЕЛЕФОН / TELEFAX 036-331-744, 036-323-151

1.УВОДНИ ДЕО

Полазна основа за сачињавање Извештаја о раду Центра за социјални рад града Краљева (у даљем тексту Центар) за 2024. годину је законима прописана надлежност и делокруг рада, реализована социјална и породично-правна заштита у претходном периоду, као и укупно социо-економско стање у локалној заједници и друштву.

Сваки грађанин и грађанка Републике Србије којима је неопходна друштвена помоћ и подршка ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварања услова за задовољење основних животних потреба имају право на социјалну заштиту која укључује: право на социјалну помоћ која омогућава достојанствен живот, право на делотворан приступ услугама и добрима и право на заштиту од сиромаштва и социјалне искључености.

Социјална заштита је организована делатност од јавног интереса, чији је циљ пружање помоћи и оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву како појединца, тако и породица, као и спречавање настајања и отклањање последица социјалне искључености.

Центар као кључна установа социјалне заштите одлучује о остваривању права и коришћењу услуга социјалне заштите, а као орган старатељства примењују мере породичноправне заштите. Центар обавља послове поверене од стране Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као и Министарства за бригу о породици и демографију, а такође су му поверени и послови у складу са актима града Краљева, учествује у пословима планирања и развоја социјалне заштите, иницира и развија превентивне и друге програме који доприносе задовољавању индивидуалних и заједничких потреба грађана у области социјалне заштите на територији јединице локалне самоуправе за коју је основан.

1.1. Предмет извештаја

Годишњи извештај за 2024. годину, о структури и броју корисника који су користили услуге Центра за социјални рад Краљево, као и подаци о врстама услуга и права које су током наведене године пружене грађанима Краљева, као и осврт на стање и потребе грађана Краљева у области социјалне заштите.

1.2. Основ за израду извештаја

Основа за израду Годишњег извештаја о раду су подаци прикупљени на основу постојеће евиденције и документације у Центру за социјални рад, као и извештаја постојећих служби у Центру за социјални рад као и других релевантних субјеката са територије града Краљева (локална самоуправа, фонд ПИО, НСЗ и др.) , а повезани су са социјалном заштитом.

1.3. Ко ме је намењен извештај и ко ће га разматрати

Годишњи извештај Центра за социјални рад намењен је надлежним Министарствима, Републичком заводу за социјалну заштиту, локалној самоуправи града Краљева као оснивачу и унутрашњим органима управљања Центра за социјални рад и свим другим заинтересованим субјектима који се баве планирањем, научним, истраживачким радом, а посебно социјалном и породичноправном заштитом на територији града Краљева и шире.

1.4. Делатност Центра за социјални рад

Центар за социјални рад у Краљеву основан је 1960. године, а са радом је почео 1961. године.

Јавна овлашћења Центар за социјални рад реализује кроз примену следећих закона, подзаконских аката, одлука, стратегија и осталих прописа:

- Закона о социјалној заштити
- Породичног закона РС
- Кривични закон
- Закон о прекршајима
- Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица
- Закона о јавним службама
- Закона о спречавању насиља у породици
- Закона о финансијској подршци породици са децом
- Закона о изменама и допунама о буџетском пословању
- Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја

- Закона о заштити података о личности
- Закона о социјалној карти
- Закона о управном поступку
- Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада у Центрима за социјални рад
- Правилника о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити
- Правилника о изменама и допунама Правилника о стручним пословима у социјалној заштити
- Уредбе о прибављању и уступању података о чињеницама о којима се води службена евиденција
- Кодекса професионалне етике стручних радника социјалне заштите
- Одлука о социјалној заштити града Краљева
- Стратегије развоја социјалне заштите града Краљева за период 2021-2025 и осталих актуелних стратегија од националног значаја

У вршењу јавних овлашћења Центар за социјални рад, као основна установа социјалне заштите и као орган старатељства у оквиру поверених послова, врши јавна овлашћења и обезбеђује остваривања права од општег интереса.

У вршењу јавних овлашћења Центар у складу са законом ради на:

- ✓ остваривању права на материјално обезбеђење,
 - ✓ остваривању права на додатак за помоћ и негу другог лица,
 - ✓ остваривању права на увећан додатак за помоћ и негу другог лица,
 - ✓ остваривању права на помоћ за оспособљавање за рад,
 - ✓ остваривање права на смештај у установу социјалне заштите,
 - ✓ остваривање права на смештај одраслог лица у другу породицу,
 - ✓ хранитељству,
 - ✓ усвојењу,
 - ✓ старатељству,
 - ✓ одређивању и промени личног имена детета,
 - ✓ мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права,
 - ✓ мерама корективног надзора над вршењем родитељског права,
 - ✓ спроводи поступак посредовања – медијације у породичним односима (мирење и нагодба),
 - ✓ доставља налаз и стручно мишљење, на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права,
 - ✓ доставља, на захтев суда, мишљење о сврсисходности мере заштите од насиља у породици коју је тражио други овлашћени тужилац,
 - ✓ пружа помоћ у прибављању потребних доказа суду пред којим се води поступак
- у спору за заштиту од насиља у породици,

- ✓ спроводи поступак процене опште подобности хранитеља, усвојитеља и старатеља;
 - ✓ врши попис и процену имовине лица под старатељством,
 - ✓ сарађује са јавним тужиоцем, односно судијом за малолетнике у избору и примени васпитних налога,
 - ✓ спроводи медијацију између малолетног учиниоца и жртве кривичног дела,
 - ✓ подноси извештај о испуњењу васпитног налога јавном тужиоцу, односно судији за малолетнике,
 - ✓ присуствује, по одобрењу суда, радњама у припремном поступку против малолетног учиниоца кривичног дела (саслушање малолетног учиниоца кривичног дела, саслушање других лица), ставља предлоге и упућује питања лицима која се саслушавају,
 - ✓ доставља мишљење суду пред којим се води кривични поступак против малолетника у погледу чињеница које се односе на узраст малолетника, затим, чињеница потребних за оцену његове зрелости испитује средину и прилике под којима малолетник живи, и друге околности које се тичу његове личности и понашања,
 - ✓ присуствује седници већа за малолетнике и главном претресу у кривичном поступку против малолетног учиниоца кривичног дела,
 - ✓ обавештава суд надлежан за извршење заводске васпитне мере и орган унутрашњих послова када извршење мере не може да започне или да се настави због одбијања или бекства малолетника,
 - ✓ стара се о извршењу васпитних мера посебних обавеза,
 - ✓ проверава извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојитеља или старатеља и указује им помоћ у извршењу мере,
 - ✓ проверава извршење васпитне мере појачаног надзора у другој породици и указује помоћ породици у коју је малолетник смештен,
 - ✓ спроводи васпитну меру појачаног надзора од стране органа старатељства тако што се брине о школовању малолетника, његовом запослењу, одвајању из средине која на њега штетно утиче, потребном лечењу и сређивању прилика у којима живи,
 - ✓ стара се о извршењу васпитне мере појачаног надзора уз обавезу дневног боравака у установи за васпитавање и образовање малолетника,
 - ✓ доставља суду и јавном тужиоцу за малолетнике извештај о току извршења васпитних мера о чијем се извршењу стара,
 - ✓ предлаже суду доношење одлуке о трошковима извршења васпитних мера и др.
- У складу са Одлуком о социјалној заштити града Краљева предвиђене су следеће групе услуга социјалне заштите:

1. Дневне услуге у заједници:
 - 1.1. Помоћ у кући за одрасла и старија лица;
 - 1.2. Дневни боравак за децу у сукобу са законом
 - 1.3 Дневни боравак за одрасла лица са инвалидитетом
 2. Услуге смештаја:
 - 2.1. Привремени смештај у Прихватилиште за одрасла и старија лица;
 - 2.2. Привремени смештај у Прихватилиште за жртве насиља у породици;
 - 2.3. Предах смештај и
 - 2.4. Привремени смештај у кризним ситуацијама.
 3. Услуге подршке за самосталан живот:
 - 3.1. Становање уз подршку за младе који се осамостаљују;
 - 3.2. Персонална асистенција;
 - 3.3. Лични пратилац детета.
 4. Услуге за очување и унапређење живота породице:
 - 4.1. Социјално-едукативне услуге ;
 - 4.2. Саветодавно-терапијске услуге;
 - 4.3. Медијација;
 - 4.4. Мобилни тим за хитне интервенције.
 5. Иновационе и остале услуге социјалне заштите:
 - 5.1. Социјално становање у заштићеним условима;
 - 5.2. Дневни центар за старе.
- Град Краљево обезбеђује право на следеће врсте материјалне помоћи:
1. Материјална помоћ у новцу:
 - 1.1. Једнократна новчана помоћ;
 - 1.2. Ванредна новчана помоћ;
 2. Материјална помоћ у натури:
 - 2.1. Бесплатан оброк у Народној кухињи;
 - 2.2. Опремање корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу;
 - 2.3. Друге мере у складу са потребама локалне заједнице.

Скупштина града Краљева је 28.12.2017. године усвојила предлог о оснивању Центра локалних услуга града Краљева. Ова Одлука је ступила на снагу у јануару 2018. године и донела је од тада новине у раду Центра у смислу да је пружање дела услуга које финансира град Краљево прешло у надлежност новоформиране установе.

Новоформирана установа је преузела на себе пружање једног дела услуга, док је део услуга у складу са Законом о социјалној заштити морао остати у надлежности Центра за социјални рад, мисли се на неодложне интервенције, ургентни смештај и слично.

Центар у складу са јавним овлашћењима и повереним пословима од стране Републике, врши процену статуса и потреба корисника, планира заштиту са корисником који партиципира у складу са способностима и обезбеђује права и

издаје упуте за коришћење услуга, обезбеђује она права где се одлучује у управном поступку.

1.5.ОСНОВНА СОЦИО-ЕКОНОМСКА ОБЕЛЕЖЈА ГРАДА

Краљево је град удаљен 180 километара јужно од Београда, површине 1.530 квадратних километара, са преко 120 километара у пречнику. Центар је Рашке области коју још чине Врњачка бања, Рашка, Нови Пазар и Тутин.

Податак да само једна четвртина подручја припада равничарском терену говори о великој територији (највећа у Србији) која је тешко приступачна и налази се у брдовитом и планинском пределу са недовољно развијеном инфраструктуром и претежно насељеном старијом популацијом, што отежава рад са корисницима и указује и на потребу за развојем специфичних услуга. На територији града Краљева има укупно 92 насељена места са 68 месних заједница и 24 месне канцеларије.

Према подацима последњег пописа укупан број становника је 111.494.По подацима Завода за статистику раст броја становника је забележен у периоду од 1948-2002 године, а перманентни пад броја становника се јавља у последњих једанаест година.

Према подацима Комесаријата за избеглице тј. Повереништва за избеглице и миграције у Краљеву, број избеглих и интерно расељених лица је следећи:

- Избегла лица.....135-150
- Интерно расељена лица са КиМ.....11.000-12.000

са напоменом, да су подаци са којима они располажу оријентациони, али су дати у складу са тренутним техничким могућностима.

Према њиховим сазнањима на територији града Краљева нема неформалних колективних центара.

ПРИРОДНИ ПРИРАШТАЈ

Табела бр.1Кретање броја рођених и умрлих за период 2020-2024 година

године	2020	2021	2022	2023	2024
Број рођених	1299	1137	1301	1224	1196
Број преминулих	1259	1518	1077	948	1018

Подаци везани за број живорођене деце и умрлих лица за 2024.годину се односе по наводима Матичне службе града Краљева само за територију града ,док не поседују податке из месних канцеларија.И са овако непотпуним подацима уочава се пад наталитета ,а пораст морталитета.

СКЛАПАЊЕ И РАЗВОДИ БРАКОВА

Табела бр.2 Кретање броја склопљених бракова и развода за период 2020-2024 година

Година	2020	2021	2022	2023	2024
Број склопљених бракова	393	386	484	518	408
Број разведених бракова	283	137	273	274	281

Из табеле се види тренд смањења склопљених бракова, али нажалост и тренд пораста броја развода. Од укупног броја разведених бракова, њих 120 је разведено по тужби, а 161 по споразуму.

Проблеми у бракоразводним поступцима су све сложенији и зато и даље постоји потреба да наше Саветовалиште за предбрачне, брачне и породичне односе појача свој рад, како би могло да реализује већи број превентивних програма намењених очувању и унапређењу квалитета живота у породицама, као и пружи саветодавно терапијску подршку већем броју породица и појединаца, јер је један од битних циљева унапређења социјалне заштите, очување и подизање квалитета живота породице.

ЕТНИЧКЕ ГРУПЕ И ДРУГА ПИТАЊА

Од етничких група најзаступљенији су Роми, којих на евиденцији Центра има око 900, а од тог броја у највећем проценту су жене и деца. Најмањи проценат међу ромском популацијом чине остарела лица, али је овај податак везан за дужину животног века припадника ромске популације.

Треба истаћи да процентуално у односу на број Рома који живе у нашем граду највећи број њих користи услуге и права из области социјалне заштите.

Стамбено материјални услови у којима чланови ове популације живе су генерално знатно неповољнији у односу на остале суграђане и услед ниског образовног нивоа, теже се запошљавају, дуже су зависни од система социјалне заштите, заправо трансгенерацијски се преноси модел зависности од система.

Ова циљна група је препозната као посебно осетљива и у складу са препознатим потребама настојимо да правовремено реагујемо уз стално настојање да партиципација ових корисника буде квалитетнија у планирању и обезбеђивању потребних услуга и права, па је ту значајна сарадња са ромским НВО.

ЗАПОСЛЕНОСТ/НЕЗАПОСЛЕНОСТ/ПЕНЗИОНЕРИ

На дан 31.12.2024. године на евиденцији Националне службе за запошљавање Краљево, незапослених лица било је укупно 5.076 лица, а од тога жена 3.094. Упоредјујући податке са претходном годином 675 лица мање на евиденцији незапослених .

Према степену стручне спреме највише је незапослених лица са средњом стручном спремом и то жена.Када је у питању старосна структура незапослених лица подаци Националне службе за запошљавање указују да је највећи број незапослених лица старости од 60-64 година живота ,скоро у подједнаком односу број мушкарца и жена.

Пратећи стање на тржишту рада , пријављене потребе за слободним радним местима и огласе које објављују послодавци највише тражена занимања су заваривачи,бравари,оператери,шивачи,кројачи,као сва занимања везана за послове електронике,рачунарства ,грађевине и угоститељства.

Број пензионера на територији града Краљево, према подацима ФОНД-а за пензијско и инвалидско осигурање, филијале града Краљево је 28.959, од чега је старосних 19.121/из радног односа 16.660,самосталне делатности 244,пољопривредне делатности 1.658,војних 559/,инвалидских 3.779/из радног односа 3.377,самосталних делатности 78,пољопривредне делатности 200,војних 124/ и породичних 6.059: /из радног односа 5.473,самосталне делатности 80,пољопривредне делатности 294 и војних 212/.

Просечна пензија на дан 30.11.2024.године за пензионере из радног односа износи 44.987,00 динара,самосталних делатности 38.540,00 динара и пољопривредне делатности 19.726,00 динара.

2. КАПАЦИТЕТИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

2.1 Број и структура запослених радника и начин финансирања

Број запослених у Центру за социјални рад је утврђен решењем Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, односно решењем надлежног органа града Краљево као оснивача установе.

Табела бр.3 Број свих запослених радника у ЦСР 31.12.2024. год. према статусу запослених и извору финансирања радног места			
Статус запосленог	Финансира Република	Финансира лок. самоуправа	Укупно радника
Радни однос заснован на неодређено време	41	10	51
Радни однос заснован на одређено време	5	0	5
Укупно:	46	10	56

У Центру за социјални рад у Краљеву на дан 31.12.2024.године запослено је 51 радник на неодређено и 5 радника на одређено време. Република финансира 41 стално запосленог радника, а локална самоуправа 10 радника. Пет радника који су засновали радни однос на одређено време финансира Република.

У 2024. години услов за старосну пензију је стекло 6 запослених, од чега су 4 стручна радника. У зависности од расположивих ресурса Центар ће и даље наставити са праксом ангажовања стручних радника кроз програм стручне праксе, а током 2024 ангажован је један стручни радник на стручној пракси/дипломирани психолог/. Као и у претходним години због пораста броја захтева и забране запошљавања, и одлива стручних радника, да квалитет услуга и поступак остваривања права не би био доведен у питање то је захтевало додатно ангажовање запослених.

Што се тиче старосне структуре запослених радника, просечна старост запослених је 43,7 година

У складу са процедуром о поступању по примедбама грађана на рад стручних радника разматрали смо и на њих реаговали у предвиђеном року

У складу са Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији, рад Центра је организован на најфункционалнији начин са постојећим кадром.

У 2024. години у Центру организован је кроз рад: Пријемне службе, Правне службе са Канцеларијом за материјална давања, Службе за заштиту деце и младих и Службе за заштиту одраслих и старијих.

Промене које су уведене у организацији Пријемне службе и Правне службе са Канцеларијом за материјална давања пре пар година, а тичу се процедуре остваривања локалних права и централизације и веће контроле и праћења ових давања, дале су значајне резултате и у овој извештајној години и планира се задржавање ове методолошке и организационе промене.

2.3. Услови рада, простор , опрема и одржавање

Центар за социјални рад заузима површину од 964,80 м² са укупно 37 канцеларија. У склопу зграде је још сала за састанке, портирница, простор за архив, 2 мокра чвора.

Зграда Центра има централно грејање. Чишћење и хигијену радног простора врши радник ангажован преко агенције, кога финансира локална самоуправа. Центар обавља своју делатност у ненаменски грађеном, али адаптираном објекту. Сваки стручни радник има свој телефон (центра са 4 телефонске линије и посебном линијом за факс и интернет), рачунар. Поседујемо пратећу техничку опрему неопходну за реализацију свих редовних активности и едукативне и превентивне програме. Нажалост, није могуће обезбедити да сваки стручни радник ради у одвојеној канцеларији, што би, обзиром на природу и садржај разговора који се са корисницима обављају, било у интересу заштите права и адекватнијег пружања услуга корисницима.

Проблем недостатка простора за архивски материјал се поново активира као значајан због недостатка простора за одлагање истог.

Објекат Центра није прилагођен особама са инвалидитетом, тако да је само приземни део доступан јер су направљене две покретне рампе. Спрат није доступан јер технички није могућа уградња лифта. Редовно се обраћамо захтевом надлежном Министрству али и другим донаторима у намери да урадимо додатне реконструкције како би установа била што доступнија лицима са инвалидитетом.

Уз помоћ надлежног Министарства и локалне самоуправе тренутно имамо опремљен возни парк и теренским и путничким возилима, што је од изузетног значаја за рад Центра због разуђености територије и великог броја села који се налазе у тешко приступачном подручју, као и за смештај и обилазак корисника у установама социјалне заштите широм Србије. У току 2024. године набављено је једно путничко возило.

2.4. Стручно усавршавање запослених

У циљу обезбеђивања услова за стицање и обнављање лиценце запослених стручних радника Центар за социјални рад има обавезу доношења годишњег плана обуке и усавршавања запослених.

Обавеза стручног усавршавања дефинисана је Законом о социјалној заштити, и одвија се према плану стручног усавршавања.

У циљу обезбеђивања потребних бодова за поступак лиценцирања, али и стицања нових и унапређења раније стечених знања, како би се квалитетније реализовала заштита осетљивих група корисника и обезбедило остваривање права из области социјалне заштите или координирале успешно активности на заштити корисника у 2024. години, наставило се са обукама кроз акредитоване програме. Реализовано је редовно присуство (непосредно или онлајн) семинарима и стручним скуповима ради даље континуиране едукације стручних, али других радника, што је у складу са обавезним лиценцирањем стручних радника, али и захтевима посла, пошто се проблематика са сталним друштвеним променама, усложњава.

И током 2024. године сви стручни радници су континуирано присуствовали стручним скуповима и едукацијама ради додатне едукације и прикупљања бодова за лиценцирање, као и радници на финансијско-рачуноводственим пословима јер се и у овој области стално уводе новине.

За већину радника Центра, према личним афинитетима и доступности акредитованих, програма организоване су групне обуке, што представља значајну уштеду у трошковима превоза, боравка и дневница, а унапређује квалитет рада са корисницима.

Сви стручни радници су у претходном циклусу лиценцирања испунили услове за обнављање лиценце. Ово говори о томе да је адекватно планирано стручно

усавршавање радника и да се води рачуна о равномерном упућивању на обуке и стручне скупове.

На основу прикупљених интересовања стручних радника и извештаја и предлога супервизора о областима у којима је потребно унапредити рад стручних радника, упућујемо сваке године захтев Комори социјалне заштите са предлогом тема за обезбеђивање едукација.

Будући да су едукативни програми и озбиљније стручне обуке које унапређују знања стручних радника веома скупе и током 2024. године смо у оквиру наше установе организовали едукацију из друге године системске породичне терапије за читав регион у партнерству са Асоцијацијом системских терапеута која има европски сертификат за реализацију програма обуке за системску породичну психотерпију. Такође је током 2024. године спроведено је више обука за све стручне раднике за програм рада СОЗИС, као и за Социјалну карту.

Током 2024. године настављена је пракса интерне едукације запослених на Стручном већу што је од изузетног значаја за квалитетан рад стручних радника. Активни смо у раду Асоцијације центра за социјални рад, удружењу стручних радника социјалне заштите и Комори социјалне заштите, као и у удружењу „Аргумент“ кога чине правници у систему социјалне заштите.

Посебна пажња ће се и даље посвећивати подизању нивоа квалитета комуникације (сарадничке и са корисницима), а кад год се јави потреба ради се на изради интерних упутстава за поједине процесе рада, а у циљу ефикасније организације рада где се процени да је то неопходно, а посебно у поступању у неодложним интервенцијама.

Редовно сагледавање оптерећености постојећих Служби и тражење могућности за равномерном расподелом послова био је један од кључних задатака током 2024. године, као и свих претходних година уз појачано ангажовање на запошљавању недостајућих радника.

3. КОРИСНИЦИ УСЛУГА ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА ПРЕМА СТАРОСНИМ ГРУПАМА (деца, млади, одрасли и старији) НА АКТИВНОЈ ЕВИДЕНЦИЈИ ЦСР

Укупан број корисника у регистру ЦСР на активној евиденцији у 2024. према старости и полу						
Корисници по узрасту	Број корисника на акт.евид. у току изв. периода (01.01-31.12.2024.)			Број корисника на активној евиденцији 31.12.2024.		
	М	Ж	Укупно:	М	Ж	Укупно:
Деца (0-17)	1.310	1.030	2.340	1.190	936	2.126
Млади (18-25)	475	457	932	447	429	876
Одрасли (26-64)	2.693	3.428	6.121	2.630	3.347	5.977
Старији (65 и више)	1.748	2.414	4.162	1.708	2.360	4.068
Укупно	6.226	7.329	13.555	5.975	7.072	13.047

Укупан број корисника услуга наше установе у 2024. години је 13.555 и то је за 1.024 корисника више него претходне године. До повећања броја корисника је дошло у групацији старијих корисника, посебно код жена, што је јако значајно због већег обухвата једне од најосетљивијих групација и показује да је потребно развијати постојеће услуге намењене старим лицима, као и развијати нове. Значајан податак је и чињеница да је у 2024. години услуге Центра за социјални рад Краљево користило 12,16% укупног броја становника Краљева. Све чешће се у раду сусрећемо са мултипроблемским породицама, које захтевају дуготрајно и интензивно праћење тако да је после пар година поново дошло до пораста броја одраслих корисника у највећој мери жена. Што се тиче структуре корисника, највећи је број корисника из групације одраслих 6.121 и они чине 45,15% од укупног броја корисника. У овој групацији је и даље већи број жена, њих 56% од укупног броја одраслих корисника. У извештајној години дошло је до повећања броја младих корисника, а смањења броја деце у односу на претходну годину што се тумачи чињеницом да је одређен број мал.лица са којима се већ дужи период интензивно ради по различитим основама постало пунолетно. Учешће деце чини 17,26% у односу на укупан број корисника и без обзира на незнатно смањење у односу на претходну годину то је и даље доста велики број корисника из ове осетљиве групе. Приметно је да је током 2024. године пасивизиран знатно мањи број корисника у односу на претходне године што се тумачи дужим и интензивнијим радом са појединцима и породицама као последица усложњавања проблематике.

Кретање броја корисника за период 2020-2024. година

Година	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Број корисника	11.849.	11.442	12.282	12.531	13.555

Ако се осврнемо на петогодишњи период, највећи пораст броја корисника је у извештајној години, а узимајући у обзир специфичност проблематика са којима се сусрећемо очекује се и даљи тренд раста броја корисника.

СОЦИО-АНАМНЕСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ КОРИСНИКА ПО УЗРАСНИМ ГРУПАМА (деца, млади, одрасли, старији)

Према степену образовања пунолетних корисника, највећи број је са завршеном средњом школом-из групације одраслих корисника. Затим следе корисници без завршеног основног образовања. Најмањи број корисника је са вишим или високим образовањем и они се у највећој мери јављају у сегменту рада који се односи на породично правну заштиту, а значајније је мањи њихов број када су у питању материјалне потребе. Овакав тренд траје већ дужи временски период. Према месту пребивалишта највећи број корисника је са

приградског подручја ,а приметно је увећање броја корисника из сеоске средине када су у питању права и услуге из социјалне заштите што сматрамо да је последица интензивније сарадње са представницима појединих месних заједница, учесталијих теренских обилазака руралних подручја као вид повећања степена доступности наших услуга свим грађанима. Током 2024.године примљено је 12.930 поднесака у складу са Законом о општем управном поступку,а број покренутих поступака је 11.557.

ДЕЦА

Најосетљивија група корисника са којима ЦСР ради су деца.

Број деце на активној евиденцији ЦСР у току 2024. године и на дан 31.12.2024. према узрасту и полу						
Узрасне групе	Укупан број деце у 2024. год.			Број деце на дан 31.12.2024. године		
	М	Ж	Укупно:	М	Ж	Укупно:
0-2	130	115	245	103	123	226
3-5	173	166	339	148	161	309
6-14	670	544	1.214	676	433	1.109
15-17	337	205	542	263	219	482
Укупно:	1.310	1.030	2.340	1.190	936	2.126

Бројчано код групације деце, највећи број корисника је на узрасту од 6-14 година, најмање их је на узрасту до 2 године што је тренд већ годинама уназад. Највећи број стављених у пасиву је такође у групацији узраста 6-14 година. По подацима већи је број мушке деце , него корисника деце женског пола. У поређењу са претходном годином, у свим старосним групацијама дошло је до минималног броја смањења деце што не представља значајан статистички податак.

Број деце у ЦСР према корисничким групама и узрасту у 2024. години					
Корисничке групе	Узраст				
	0-2	3-5	6-14	15-17	Укупно:
Деца под старатељством	27	23	109	68	227
Деца жртве насиља и занемаривања	40	48	145	50	283
Деца са неадекватним родитељским старањем	7	4	49	42	102
Деца са проблемима у понашању	0	0	96	164	260
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	42	52	115	37	246
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	161	223	621	251	1.256
Деца ОСИ	13	59	179	70	321
Деца у поступцима: одређ. личног имена, сагласност за мал. брак, сагл. за располагање имовином	10	11	52	41	114
Деца жртве трговине људима (просјачење)	2	1	2	0	5

Остала деца	27	36	68	78	209
-------------	----	----	----	----	-----

Код малолетних корисника, највећи број је деце из социо-материјално угрожених породица и самим тим су у већем ризику од тога да њихове потребе нису задовољене на адекватан начин. Њиховим породицама је потребна додатна пре свега материјална а често и друга подршка, пошто се веома често материјална угроженост рефлектује на све сегменте функционисања породице. У односу на предходни извештајни период број деце са проблемима у понашању је мањи, што говори у прилог томе да су програми оснаживања васпитних компетенција родитеља породица у ризику дали ефекте, али на другој страни имамо податак да су проблеми сложенији и трају дужи временски период. И даље ће се континуирано превентивно деловати на оснаживању породице и њене васпитне улоге, и успешније сарадње са образовним и другим институцијама које се интензивније обраћају за помоћ последњих година, те су интервенције правовременије и самим тим и са више ефеката.

Број деце жртава насиља односи се на децу жртве доминантно физичког и емоционалног насиља, док се број занемарене деце односи на едукативно, здравствено и емоционално занемарену децу и децу чији родитељи имају пропусте у вршењу неге, васпитања и надзора. Укупан број деце која су жртве насиља и занемаривања, као и деце са неадекватним родитељским старањем је 283 и највише се јављају у старосној групи од 6-14 година. Кроз саветодавни рад са родитељима, али и правне поступке Центар за социјални рад је у обавези да заштити статус деце и спречи њихову изложеност породичном насиљу.

Најадекватнији вид је превенција породичног насиља за шта је потребно шире ангажовање, али и то је разлог за покушаје да реализујемо што више превентивних програма, бар кроз пројектне активности. На самој заштити деце од насиља потребно је повезивање и ангажовање свих система, јер једино такав свеобухватни приступ даје ефекте. Код деце која су занемарена или у ризику од занемаривања, Центар као орган старатељства користи све расположиве мере породично правне заштите да адекватно заштити интерес деце. Некада је то могуће кроз подршку и оснаживање родитеља саветодавним радом. Често је потребно деловати кроз превентивне/29 превентивних надзора током године/ и корективне надзоре/6 корективних надзора током године/, који су у функцији да отклоне недостатке у бризи око деце, а као крајња мера су привремена издвајања деце и покретање поступака против родитеља и у крајњем случају лишење родитељског права и трајније збрињавање деце.

Свакако није мали број ни деце/246/ чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права. У ову категорију су убројена деца чији су родитељи актуелно у судском спору за вршење родитељског права, као и они који немају сагласност око модела виђења детета/деце са другим родитељем, деца родитеља који имају спорове око издржавања, али и деца родитеља који немају усаглашене васпитне ставове у околностима раздвојене породице. Ово је један од показатеља кризе у којој се савремена породица налази и то је један од већих изазова и захтева у стручном раду наше установе. Подршка породицама и

паровима у кризи да проблеме превазиђу, кроз редован саветодани рад или кроз саветодавно терапијски рад у Саветовалишту за предбрачне, брачне и породичне односе, су сложени стручни послови који заправо представљају један од видова заштите интереса деце, а то је одрастање у комплетној породици или бар очување родитељске сарадње у ситуацијама раскинутих породица. Статистички подаци о броју разведених бракова за претходну годину указују и на потребу да се обнове раније интензивно реализовани превентивни програми намењени породици и родитељству, као и да се прилично занемарено предбрачно саветовање поново стави у један од приоритета.

У 2024. години четворо деце су евидентирана као деце повратника из реадмисије у пратњи родитеља. Број деце која се баве прошњом у нашем граду је тешко евидентирати. Кроз повремене организоване акције са ПУ покушавамо да се боримо против овог вида злоупотребе деце. Код реализације акција се кроз међусобну дојаву повуку са улице, а и када утврдимо идентитет најчешће се ради о лицима и деци са других територија. Током године у повременим акцијама је било ситуација када су деца затечена са родитељима на улици али није било могуће утврдити радну експлоатацију деце, али смо ситуацију да су деца затечена у условима која нису адекватна (напољу на хладном без адекватних мера заштите) искористили да изрекнемо надзор и праћење и није било рецидива из тих породица. За адекватно превенирање и спречавање ове појаве потребно је ангажовање шире заједнице. У току 2024. године евидентирано је 4 случаја просјачења код малолетника, као и једна радна експлоатација малолетника.

Значајну бројку представља и 321 (предходне године-267) деце са инвалидитетом чије породице такође захтевају посебну бригу наше институције. Имајући у виду да је задовољење њихових потреба и подршка њиховим породицама изузетно значајан задатак, Центар за социјални рад је унапредио сарадњу са Интерресорном комисијом и интензивирао помоћ и подршку овој осетљивој групи. Услуга Личног пратиоца чије пружање је од 2018. наставио Центар локалних услуга по свом оснивању се показала као најзначајнија за ову групацију корисника и наставиће се лобирање за проширивањем боја деце обухваћених овом услугом. Као посебан проблем на нивоу града уочава се недовољан капацитет службе за подршку раном развоју јер правовремена дијагностика и ране интервенције пре свега код деце са сметњама у развоју имају непроцењив значај за њихов будући живот.

Укупан број деце корисника породичног и смештаја у установама социјалне заштите, на евиденцији ЦСР (пренети и нови корисници) према узрасту и полу у 2024. години										
Врста смештаја	0-2		3-5		6-14		15-17		Укупно:	
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Смештај у сродничку хранит породицу	0	0	1	0	2	1	4	4	7	5
Смештај у хранитељску породицу	3	2	0	4	15	8	7	5	25	19
Смештај у уст. социјалне заштите	0	0	0	0	6	3	3	2	9	5
Укупно по полу:	3	2	1	4	23	12	14	11	41	29
Укупно:	5		5		35		25		70	

Током 2024. године на породичном смештају се налазило 56 деце. Од наведеног броја у оквиру сродничких хранитељских породица смештено је 12 деце. До смањења броја деце на смештају у извештајној години дошло је услед промене категорије штићеника из деце у младе, тј. стицања пунолетства/13 штићеника/. Интезивно се ради на јачању капацитета и подршци примарним породицама како би се обезбедио повратак деце у породице, као и на томе да се у случају потребе издвајања на хранитељство искористе капацитети сродничких породица, што је за децу најповољније, за шта се сродничким породицама које хоће да брину о деци обезбеђује материјална подршка у складу са законом. На смештају у установама социјалне заштите налази се 14 деце и то су углавном деца са комплексним тешкоћама у развоју, којима у оквиру породица, примарних или хранитељских, није могуће обезбедити потребну негу. У сарадњи са Регионалним центром за породични смештај настављају се активности на информисању и мотивацији породица са наше територије за укључивање у хранитељство. Оно што је евидентан и у извештајној години, је проблем недостатка специјализованих хранитељских породица, а то су породице које су у стању да одговоре на специфичне развојне потребе деце. Свакако на то утиче и чињеница да ми као град тек уз подршку УНИЦЕФ а успостављамо у пуном обиму службу која би се бавила стимулативним третманима деце. Очекујемо да ће и активност Регионалног центра за хранитељство у сарадњи са нашем устаномом кроз подршку хранитељским породицама, очувати и даље унапређивати ниво квалитета живота деце на хранитељству. Још од 2022. године постоји проблем недостатка ургент хранитељске породице за децу и младе, тако да ЦСР Краљево интезивно трага за таквом породицом, тј. хранитељицом. Институт старатељске заштите спада у примарни и свакако један од најосетљивијих послова које Центар обавља, јер представља целовит облик заштите деце. Старатељска заштита подразумева подршку свеобухватном развоју, кроз обезбеђивање егзистенцијалних услова, психолошку подршку, помоћ у васпитању, заштиту материјалних интереса малолетне деце. Укупан број деце под старатељском заштитом (стално и привремено) је 227. Код 43 мал. деце, старатељска заштита се врши непосредно-стручни радник ЦСР, у свим другим случајевима старатељ је физичко лице/21/. Вршилац дужности старатеља мал. деце је најчешће сродник, врло ретко хранитељ.

Током извештајне године 11-оро нове мал. деце евидентирано је као категорија издржаваних лица. Напомињемо да је ова последња евиденција свакако непотпуна јер не добијао редовно пресуде суда о издржавању деце. Проблем је недостатак алиментационог фонда за издржавање деце, јер и поред пресуда сведоци смо тога да се издржавање нередовно даје или не даје, да није могуће реализовати извршне поступке наплате издржавања из бројних разлога, те да су и у том погледу деца из једнородитељских породица у посебном ризику да њихове потребе нису адекватно задовољене. Ово осим што захтева неке измене у закону захтева и већу ажурност свих надлежних институција система у свим споровима за заштиту интереса мал. деце.

Деца са проблемима у понашању

На евиденцији Центра за социјални рад налази се 260 малолетника са проблемима у понашању, у највећој мери мушког пола. У односу на претходну годину број ове деце је три пута увећан. Повећање броја ове деце је кренуло од немилих догађаја у школи Рибникар у Београду, а затим и увођењем платформе Чувам те/2023. године/која треба да допринесе координисаним активностима свих актера који раде на овој проблематици. Чињеница је да је активније праћење и пријављивање деце са проблемима у понашању довело до оволиког повећања, јер подаци говоре да се сада пријављује и најмањи проблем у понашању. То је групација деце која чине кривична дела или прекршаје, у сукобу су са родитељима, заједницом, школом, вршњацима и својим понашањем угрожавају себе и околину.

На евиденцији се током 2024. године налазило 39 малолетника који су вршили кривична дела и 22 малолетна лица која су извршила прекршаје.

Заједно са Вишим судом, ВЈТ, полицијом, системом образовања и др. институцијама, наш Центар као орган старатељства делује у веома осетљивој и важној области социјалне заштите.

За свако лице којима је мера изречена прави се план услуга и мера тј. планира се рад, са малолетником и породицом, а циљ је да дође до корекција ставова који се усвајају и у понашању малолетника, тако да се граде и у понашању усвајају правилне васпитне норме. Кроз редован рад са овом групацијом малолетника још више увиђамо потребу оснаживања породица и подршке и едукације родитеља у грађењу односа са децом и подизању њихових васпитних компетенција, како би се превенирао развој поремећаја, пошто је рад на корекцијама дуторајан, напоран и за породицу, малолетника и стручног радника, а ефекти често нису пропорционални уложеном труду.

У заштити деце са проблемима у понашању Центар је пре свега радио саветодавно са породицом и децом, достављао мишљење на захтев Вишег суда и Вишег Јавног тужилаштва, посредовао између малолетног учиниоца и жртве кривичног дела, извештавао о испуњењу васпитних налога, учествовао у припремним поступцима, присуствовао рочиштима у кривичним поступцима,

спроводио праћење реализације изречене васпитне мере и друге послове у вези заштите малолетника са проблемима у понашању.

Сложена и разнолика проблематика са којом Центар ради и различите циљне групе и њихове потребе, не дозвољавају да се у пуној мери реализују сви превентивни програми иако имамо обучен кадар, али у сарадњи и партнерству са НВО углавном успевамо да преко пројектних активности радимо и на превенцији. Током 2024 године услуге Дневног боравка за децу са проблемима у понашању је користило 9 лица на месечном нивоу.

Постојање Дневног боравка са јасним програмом рада утиче на то да млади у ризику своје слободно време проводе структурирано у активностима које подстичу правилан развој и формирање адекватног вредносног система. Ово је истовремено и подршка родитељима који се често налазе у стању беспомоћности и потребна им је подршка.

Иако је проблем вршњачког насиља нешто са чим се установа дуже сусреће у редовном раду, и током 2024. године је било пријава 32 случајева таквог насиља. Поред физичког вршњачког насиља све чешће се јавља насиље путем интернета/објављивање експлицитних фотографија мал.деце, најчешће девојчица, упућивање претњи, омаловажавање од стране групе малолетника и слично/. Оно што је упадљиво је да се календарски узраст починилаца и жртава насиља, нажалост смањује, тј. до сада непрепознати облици физичког насиља се јављају још у основним школама. Општи протокол о заштити деце од злостављања и занемаривања, као и Посебни протоколи за просвету, здравство, ПУ, социјалну заштиту и правосуђе, дефинишу област деловања свих институција. Оно што је препознато као проблем у сарадњи, је недостатак информација о надлежностима других институција, те нејасна очекивања институција од других система услед чега су планови неадекватни, долази до великог протока времена, а интервенције нису довољно синхронизоване. Центар за социјални рад у оквиру редовног стандарда рада организује конференције случаја на које позива представнике свих система како би се парцијализованост у приступу превазишла и координирале активности. Иако је сарадња нешто боља и одзив већи него ранијих година и даље има основа да се сарадња унапређује. Потребно је на нивоу града радити на умрежавању свих институција које раде на проблему злостављања и занемаривања деце, па и самим тим вршњачком насиљу, како би се активности координисале како у области превенирања појаве, тако и спречавању као и отклањању последица и третману починилаца у ситуацији када је насиље већ развијено. За ово већ постоје предуслови, јер су представници свих система прошли обуке које је организовао УНИЦЕФ, тако да је након формирања и рада мултисекторског Тима за заштиту деце од злостављања и занемаривања потписан Протокол.

Циљ је да у будућем времену наша установа допринесе унапређењу координисаног и усаглашеног мултисекторског приступа у примени васпитних налога. Примена васпитних налога као алтернативних корективних мера према малолетним починиоцима кривичних дела обезбеђује брзу и правовремену

реакцију система према младој особи дајући јој тако прилику да редефинише постојећи и успостави пожељан систем вредности и тако више не учини ни једно кривично дело. Зато је, на нивоу града потребно даље развијати сарадњу са институцијама и организацијама које су спремне да сарађују за шта немамо много заинтересованих, а користи и ефекти би били многоструки за сваког малолетника, али и ширу средину.

МЛАДИ, ОДРАСЛИ И СТАРИЈИ КОРИСНИЦИ

Број пунолетних корисника у ЦСР по корисничким групама и старости у 2024. години				
Корисничке групе	Млади	Одрасли	Старији	Укупно:
Особе под старатељством	52	385	271	708
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	75	615	207	897
Особе које се споре око вршења родитељског права	37	211	0	248
Особе са инвалидитетом	93	1.204	620	1.917
Особе са друштвено неприхватљивим понашањем	97	131	28	256
Материјално угрожене особе	278	3.187	1.194	4.659
Жртве трговине људима	0	0	0	0
Остали	52	202	231	485

На евиденцији наше установе, и даље је најбројнија је старосна групација одраслих лица. Међу њима, највећи број корисника су материјално угрожене особе, што говори у прилог томе да у граду још увек није повољна економска ситуација. Ситуација се доста изменила захваљујући заснивању радног односа корисника у Леонију и Еуротају, тако да се смањује број корисника НСП-а, али се ипак у највећој мери рефлектовало само кроз број једнократних новчаних давања. Од укупног броја особа са инвалидитетом, најзаступљенији су одрасли. У укупан број особа са инвалидитетом улази и број лица који користе право на туђу негу и помоћ другог лица, као и увећани додатак за помоћ и негу другог лица, лица лишена пословне способности, на смештају и др. Особе са инвалидитетом спадају у посебно осетљиву групу са ризиком да се нађу у позицији социјалне изолованости и они, али и њихове породице које су често изложене појачаном напору да одговоре на потребе својих чланова. Осим психолошке и саветодавне помоћи, која подразумева и правну, ангажујемо се и код других институција, посредујемо у остваривању права. Свеобухватна заштита захтева добро повезивање републичких и локалних права и иницирање успостављања услуга и права у складу са препознатим потребама. Нажалост, препреку често представља материјални фактор, јер развој услуга захтева знатна материјална средства. И током предходне године смо преко струковних удружења наставили са раније упућеним иницијативама према ресорном Министарству у циљу унапређења положаја особа са инвалидитетом (већа ажурност и јасни критеријуми у оставривању права на Туђу негу и помоћ и сл.). Под сталним старатељством се налази 274 пунолетних лица. Ово је оно што Центар заправо дефинише као Орган старатељства, који штити интересе оних који због болести или инвалидитета нису у стању да своје интересе сами

заступају, а што стручним пословима у овој области даје одговорност и сложеност. Непосредну старатељску заштиту код 60 штићеника врши Центар за социјални рад, преко својих запослених, док права и интересе 214 штићеника штите физичка лица.

У највећем броју случајева старатељи су сродници или блиске особе. У току 2024. године 9 нових лица је стављено под старатељство из ове групације. Питање лишења пословне способности преставља један од етички најосетљивијих питања који осим рада стручних радника Центра захтева и осетљивост у раду Судова и вештака.

И даље велики проблем у примени старатељске заштите је немогућност проналажења адекватног старатеља, јер сродници одбијају ову обавезу, па у таквим случајевима се по службеној дужности одређују стручни радници. Проблем је и недостатак средстава која би била усмерена на накнаду старатељу коју закон предвиђа, која би у великој мери утицала на спремност сродника да се ангажују као старатељи.

Улога Центра као органа старатељства је у овим поступцима била огромна и захтевала је максимално ангажовање установе, а посебно Службе за заштиту одраслих и старих лица, као и Правне службе. Истовремено ови подаци указују на то да је и даље прилично велики терет на сродницима и примарној породици којима би такође требало кроз неке законске регулативе али и развој услуга обезбедити помоћ и подршку у бризи око свог члана.

Током 2024. године за 12 пунолетних лица продужено је родитељско право, а на евиденцији Центра се укупно налази 72 лица са продуженим родитељским правом. И ово су породице које су мало видљиве у систему, које улажу огромне напоре у бризи око својих чанова а осим повремене материјалне подршке која је веома скромна немамо ресурса да их квалитетније подржимо.

Број пунолетних корисника смештаја на евиденцији ЦСР (пренети и нови корисници) у 2024. г. према врсти смештаја, старости и полу корисника.									
Врста смештаја	Млади		Одрасли		Старији		Укупно:		Укупно:
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	
Смештај у срод. хран. породицу	4	2	0	0	4	5	8	7	15
Пород. смештај у другу породицу	4	3	8	5	4	5	16	13	29
Домски смештај	3	2	61	42	121	162	185	206	391
Укупно по полу	11	7	69	47	129	172	209	226	435

Укупан број корисника који су током године били на смештају свих старосних група пунолетних лица у току извештајне године је било 435, а на крају 2024. године на смештају се налазило 430 лица.

Из године у годину Центар све више развија сроднички и породични смештај као мање рестриктиван облик заштите, те је на овај начин током године на смештају било 44 лица. Смештај се реализује у ситуацији када у отвореној

заштити није могуће обезбедити сигурност и задовољење основних потреба корисника. Будући да имамо све већи број старачких и самачких домаћинстава, пре свега у руралним срединама а да породице нису у могућности да им обезбеде адекватну бригу, ни уз обезбеђивање услуге Сервис за помоћ у кући, смештај је у таквим случајевима неопходан. Сва лица на смештају се редовно обилазе и прати квалитет њихове заштите кроз редовне ревизије, ванредне обиласке и одговор на сваку промену у њиховим потребама. Трудимо се да и у ситуацијама када је одрасло или старо лице на смештају, обезбедимо подршку породици, или утичемо на обезбеђивање стамбених услова за повратак лица у примарну породицу. Свакако да би већи број развијених услуга и права утицали на то да се редукује институционални облик заштите.

Имајући у виду специфичност територије која је веома разуђена и велики број руралних средина које су знатно удаљене од града, па су им самим тим и ресурси недовољно доступни, Центар за социјални рад перманентно организује активности које изискују специфичан рад на сеоском подручју. Вишегодишње иселјавање из тих средина је довело до тога да у њима имамо велики број старачких, најчешће самачких домаћинстава, да нема лица који могу да буду непосредна подршка, па се долази до тога да они функционишу у свом окружењу доводећи себе у стање и здравствене запуштености, личне занемарености па и друге врсте егзистенцијалних ризика. У делу институционалног збрињавања корисника из категорије старијих лица евидентан је проблем недовољног капацитета установа социјалне заштите за смештај старијих лица, због чега постоје дугачке листе чекања за реализацију смештаја.

ПРАВО НА МАТЕРИЈАЛНУ ПОДРШКУ

Број породица корисника права на новчану социјалну помоћ у 2024. години					
Врста социјалне помоћи	Старост носиоца права				
	деца	млади	одрасли	старији	укупно
Новчана социјална помоћ	15	29	289	17	350
Увећана НСП	3	8	193	134	338
Ограничена НСП	4	4	348	15	371
УКУПНО	22	41	830	166	1.059

У току 2024. године 1.059 породице су користиле право на НСП са укупно 2.562 лица. Корисници права на НСП током 2024. године су била најчешће радно неспособна лица, њих 1.781, а знатно мањи број је радно способних лица њих 781. У извештајној години се наставља тренд мањег броја корисника НСП-а од тренутка увођења програма Социјална карта.

Примена социјалне карте је омогућила увид у приходе корисника ван радног времена и сада се први пут стекао реалан увид у висину остварених прихода током скупљања секундарних сировина. Такође социјална карта је омогућила

увид да ли корисник поседује имовинину ван територије града што до сада нисмо имали као могућност. Циљ успостављања Социјалне карте је успостављање јединствене и централизоване евиденције која поседује тачне и ажурне податке о социоекономском статусу појединца и његових чланова породице што је нама олакшало утврђивање чињеница неопходних за остваривање права и услуга из социјалне заштите, а посебно раду ефикаснијег остваривања права и услуга, праведније расподеле новчане помоћи, као и једнократних новчаних помоћи.

Породице у којима има више лица која су способна за рад и право остварују по основу незапослености су најбројније и оне ово право користе највише до 9 месеци у току календарске године у складу са Законом о социјалној заштити, који предвиђа да се радно способни корисници током три месеца у години радно ангажују на обезбеђивању средстава за живот породице. Таквим породицама се у том периоду према процени њихових потреба, нарочито ако има малолетне деце, или немоћних лица у породици, обезбеђује помоћ из средстава локалне самоуправе.

До краја 2024. године подељено 251 пакета хране, већином у сеоским срединама. Овај вид помоћи је посебно значајан за кориснике који не могу да остваре, из формалних разлога, нека материјална права, а помоћ у преживљавању им је у неком периоду неопходна, или за лица која не могу да располажу на прави начин новчаним средствима, или постоји ризик да би их ненаменски искористила и тако себе, или породицу, довела у егзистенцијални ризик (зависници од ПАС). Такође, овај вид помоћи је посебно значајан приликом обилазака корисника који живе у удаљеним сеоским пределима, где је набавка намирница отежана, посебно у зимском периоду.

Народну кухињу преко Црвеног крста редовно користи око 600 лица и 30 повремених-већ дужи низ година.

ПОСЕБНО ОСЕТЉИВЕ ГРУПЕ КОРИСНИКА

ЖРТВЕ НАСИЉА

Позитивне помаке применом Закона о спречавању насиља у породици који је ступио 01.06.2017. године можемо видети и у 2024. години. Овим законом уређује се спречавање насиља у породици и поступање државних органа и установа у спречавању насиља у породици и пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици.

Због свих промена усложио се и интензивирао рад и поступање Интерног тима за заштиту од насиља у породици при Центру за социјални рад.

У току 2024. године интензивно је радила Група за координацију где су именовани и запослени из Центра и где у сарадњи са осталим члановима израђују индивидуални план заштите и подршке жртви и предлаже јавном

тужилаштву мере за окончање судских поступака. Ова група је током 2024.године донела 42 планова заштите што је на нивоу прошле године.Један од разлога за перманентно мањи број планова заштите током последњих година је и тај што је доношен један заједнички план када је у породици било више жртава насиља. Све новине захтевале су додатно ангажовање свих државних органа и институција, а посебно у делу ефикасности сваког система и спремности на увремењену размену информација и добро познавање надлежности и обавеза сваког система.

У нашој установи је током 2024. године рађено са 1.180 жртава породичног насиља ,као и занемарене деце и старијих лица,што указује на повећан број у свим категоријама у односу на претходну годину.

У складу са Протоколом код неких пријава насиља није било потребе за радом наше установе (већ су предузете мере од стране других институција, странке нису прихватале сарадњу, не ради се о породичном насиљу). Таквих пријава током извештајне године је било у 59 случајева.

Нажалост, највећи број насиља се дешава у потпуним биолошким породицама, затим у једнородитељским и проширеним породицама.

У нашој установи је током 2024. године рађено са 897 пунолетних лица, највише у групацији одраслих/615 лица/ где по броју предњаче и даље у највећој мери жене и деце жртава породичног насиља и занемарене деце /283/.

Код групације младих рађено је са 75 жртава насиља где опет предњаче девојке,а и даље се наставља тренд раста броја пријава насиља у емоционалним релацијама младих особа.

Када се ради о старијим лицима рађено је током 2024.године са 207 лица жртава насиља у породици,као и занемарених од чланова породице.У односу на претходне године и даље је приметан раст ,а у овој групацији су већином жене и најчешћи насилници су нажалост њихова деца.

Највећи број лица трпи психолошко насиље, а одмах затим физичко насиље. Заправо, у свим ситуацијама где је присутно физичко насиља имамо и психолошко.

Став окружења према насиљу се мења па се може разумети и као тенденција да се насиље мање него раније минимизира, толерише и нормализује, као и последица примене новог Закона о спречавању насиља у породици и ефикаснијег деловања других институција, пре свега ПУ, јер највећи број пријава насиља добијамо управо од ПУ.

Као починиоци насиља у највећем броју се јављају брачни/ванбрачни партнери, затим родитељ, бивши брачни/ванбрачни партнер, син/кћерка, а у мањем броју случајева, насилник је брат/сестра или други члан породице. Истовремено како у једној породици имамо више жртава насиља,то се починиоци истовремено налазе у више улога.

Стручни радници Центра у свом раду су оснаживали жртве да саме покрећу поступке и пружана им је потпуна подршка и правна помоћ у виду писања кривичних пријава или предлога за изрицање мера за заштиту од насиља у

породици, пошто нам је циљ да их кроз подршку померимо са позиције немоћи. У ситуацијама где то није било могуће Центар се јавља као покретач. Ипак можемо рећи да је у знатно већој мери број поступака у којима смо помогли писањем аката и оснажили жртве да их покрену, а знатно је мањи број где то радимо по службеној дужности.

Током 2024. године покренуто је по службеној дужности 18 кривичних пријава, али је број написаних тужби које су покренуле саме жртве којима је пружана правна помоћ много већи (58). У ситуацијама када је Центар проценио да је потребна заштита жртава, углавном се интересовало пружањем услуге писања тужби за заштиту од насиља у породици и кривичних пријава у име жртви које су оне саме подносиле, како би се избегла ситуација да када је Центар подносилац пријаве не дође до сукоба интереса тј. да не може да да мишљење о сврсисходности изрицања мера од заштите насиља у породици.

Иако је наша установа у обавези да води евиденцију о изреченим мерама за заштиту од насиља у породици према Породичном закону, неформално, имамо податак да је изречено више мера него што је формално од стране суда достављано, због неажурности суда немамо тачан податак и поред многобројних ургенција. У 2024. години евидентирано је свега 4 лица на основу података које нам је доставио суд.

Однос броја покренутих поступака за изрицање мере заштите од насиља у породици и броја изречених мера од стране суда је у несразмери, на штету изречених мера, а најчешћи разлози за то су-одустајање жртве од предходно поднете тужбе, не желе да прибављају лекарско уверење као доказ, и трећи веома важан разлог је тај што тужиоци не нађу довољно основа за покретање поступака по службеној дужности, а жртве се не придруже кривичном гоњењу. У складу са Законом о спречавању насиља у породици, меру привременог удаљења учиниоца из стана ПУ је изрекла у 162 случаја, а од стране ОС ова мера је продужена у 124 случаја.

Меру привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој, ПУ је изрекла у 438 случајева, а Суд је исту меру продужио код 281 случајева. Прекршајни суд је наставио са трендом доношења више пресуда затворских казни у дужем трајању, нарочито за лица која чине поновљено насиље. Прекршајни суд може због кршења изречених хитних мера заштите од насиља у породици изрећи казну затвора у трајању до 60 дана.

ЖРТВЕ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

И током 2024. године наша установа је активно учествовала у раду Локалног тима за борбу против трговине људима. Уз активну партиципацију у јавним активностима поводом обележавања међународних датума Светског и Европског дана борбе против трговине људима, наша установа препознаје своју улогу и значај у континуираном деловању, како на превенцији, тако и на препознавању ризика од свих појавних облика трговине људима (заштитом од

радне експлоатације и свих познатих видова експлоатације, како одраслих тако и деце). У циљу превенције трговине људима у партнерству са ОЦД покушали смо да преко различитих конкурса обезбедимо средства за превенирање ове појаве у нашој средини, али нажалост нисмо добили подршку.

Просјачење спада у један од најчешћих видова експлоатације деце чиме се заправо врши злостављање или занемаривање деце. Центар за социјални рад је и до сада имао организоване активности са Полицијском управом у циљу спречавања злоупотребе деце у просјачењу у нашем граду и о томе има обавезу редовног обавештавања надлежног Министарства. Чини се да свест суграђана о обиму распрострањености ове појаве и негативним ефектима на свако конкретно дете, породицу и средину, још увек није довољно развијена, посебно код ризичних група. Током 2024. смо наставили активности у овој области пре свега са ПУ, али ово никако не би требало да остане у оквиру деловања само ових институција. Овде је значајно ангажовање и локалних медија у циљу сензибилисања јавности за овај проблем који тражи наставак и даљих активности.

Очекује се и веће ангажовање инспекције рада и на превенцији и спречавању, како би се сузбила радна експлоатација деце.

Такође ово је, једна од области на којој очекујемо и више активности Савета за безбедност града Краљева, као и савета за социјалну заштиту који је током 2021. године формиран.

ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Највећи број особа са инвалидитетом је из групације одраслих корисника, њих 1.204, док је најмањи број из групације младих 93 корисника.

Особе са инвалидитетом остварују право на додатак за туђу негу и помоћ, као и право на увећани додатак за туђу негу и помоћ, збрињавање у специјализованим установама и друге врсте права и услуга.

У извештајном периоду 484 лица је користило право на додатак за туђу негу и помоћ другог лица/деца-122,млади-26,орасли-168 и старији-168/, а увећани додатак за помоћ и негу другог лица користило је 356/деца-92,млади-39,одрасли-125и старији-100/,док је право на разлику до увећаног додатка за туђу негу и помоћ користило 249 лица.Укупан број корисника туђе неге и помоћи по свим основама је 1.089 што не представља ни половину од укупног броја лица са инвалидитетом на евиденцији Центра што говори о изузетној ригорозности комисије за процену потребе за овим правом.

Даљи развој специјализованих услуга у локалној заједници је нужан услов за унапређење заштите и квалитетнијег живота особа са инвалидитетом и њихових породица (предах хранитељство и сл.)

Број особа са инвалидитетом ЦСР у 2024. години према врстама инвалидитета и старости					
Врста инвалидитета:	Старосна структура				Укупно:
	Деца	Млади	Одрсли	Старији	
Телесни	189	43	555	496	1.283
Интелектуални	43	25	343	24	435
Сензорни	5	6	34	39	84
Первазивни развојни поремећаји,	45	2	0	0	47
Вишеструки инвалидитет	27	10	58	5	100
Ментални	12	7	214	56	289
Укупно:	321	93	1.204	620	2.238

Највећи број корисника, њих 1.283 са телесним инвалидитетом, као и 435 корисника са интелектуалним сметњама, али је значајна бројка од 289 је са менталним сметњама.

У извештајном периоду укупно се 105 особа са инвалидитетом налазило на смештају у установама социјалне заштите и 36 на хранитељству.

Центар развија породични смештај одраслих и старијих лица, као услугу мање рестриктивну за кориснике. Остали корисници су у својим породицама, а њима је потребна адекватна подршка јер су исцрпљени дугогодишњом бригом о оболелом члану породице. Уколико нема развијених услуга и породице су изложене посебним напорима, јављају се ризици за развој дисфункционалности, ризици од институционалног збрињавања који могу бити превазиђени само адекватном подршком породици.

Број одраслих особа са инвалидитетом у нашем граду је знатно већи јер многи од њих, услуге наше установе не користе. Искуства у раду са њима показују комплексност у задовољавању њихових потреба које проистичу из чињенице да им је за задовољење потреба, адекватну интегрисаност у средину и пре свега очување личног достојанства, кроз коришћење њихових способности и даљи развој и унапређење њихових вештина, знања и капацитета, потребна помоћ и ангажовање других особа.

Центар за социјални рад је унапредио сарадњу са Интерресорном комисијом и интезивирао помоћ и подршку овој осетљивој групи. У нашем граду је тек успостављена услуга подршке развоју деце . Сви родитељи дају податак да приватно плаћају дефектологе готово свих усмерења. Крајем 2021. године је у нашем граду формиран тим за подршку раном развоју и два представника ЦСР су чланови тима.

Уочава се и проблем недовољне интегрисаности младих особа са инвалидитетом по окончању школовања. Заправо све већи број породица указује на социјалну изолацију као тешкоћу која се рефлектује на квалитет живота ових особа па је од изузетног значаја почетак функционисања Дневног боравка за особе са инвалидитетом у 2024.години.

РОМИ КАО ПОСЕБНО ОСЕТЉИВА ГРУПА КОРИСНИКА НА ЕВИДЕНЦИЈИ ЦСР

Роми, као посебно осетљива група, користе знатан део права дефинисаних Одлуком о правима и услугама у социјалној заштити града Краљева. И у току ове године је, у сарадњи са представницима Рома, извршена расподела средстава за огрев и школски прибор и за ову групу корисника, при чему је врло тешко направити листе приоритета, због склоности да дају нетачне податке, које и у редовним поступцима за остваривање права није могуће увек поуздано утврдити, али је увођење социјалне карте утицало на расподелу. Ова група корисника има посебно неповољне стамбене услове, које и поред повремених давања за те намене, није могуће значајније квалитативно унапредити, па се сваке године део средстава мора планирати и за те намене, како би се смањио ризик за безбедност и обезбедили услови за развој деце. Са друге стране после досељавања 1999. године у привремени колективни центар-Рома камп, највећи број њих је остао у Краљеву, где су засновали породице, и број породица са нерешеним стамбеним питањем стално расте. Кроз сарадњу са Канцеларијом за људска и мањинска права, покушавамо стално да радимо на побољшању квалитета живота ове групе корисника, али је проблем што се средства за пројектне активности усмеравају првенствено према НВО и то претежно ромским НВО организацијама. Међусобна разједињеност бројних ромских удружења, међусобне оптужбе за злоупотребу, низак образовни ниво, бројне појаве везане за обичајне норме, раније навике у остваривању права, отежавају бољу организацију и приступ донаторским средствима, али и стварну процену стања и потреба ових корисника. Центар за социјални рад сва своја знања, податке и процене потреба ставља у функцију ангажујући се као партнер са НВО које се баве овом проблематиком, али нажалост често подаци не буду искоришћени на прави начин, пројекти се реализују према идејама донатора или самих НВО, без довољно уважавања информација које се доставе. Тако има пројеката код којих се уложе значајна средства, али се не води рачуна о специфичностима ове циљне групе и дође до тога да су ефекти краткотрајни и не доводе до битнијих промена у статусу ове циљне групе. Потребно је наставити и развијати превентивне програме који би помогли да Роми остану у образовном систему, програме усмерене на подизању хигијенских услова живљења и превенцији обољевања и очувању здравља, пре свега репродуктивног здравља младих Ромкиња, планирању породице, превенцији трговине људима и раду на корекцији обичајних норми уговорених раних бракова, као посебног вида злоупотребе деце и младих и сл.

4. ПОСЛОВИ ЦСР НА ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА, ПРИМЕНИ МЕРА И ОБЕЗБЕЂИВАЊУ УСЛУГА

СТРУЧНИ ПОСЛОВИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада у Центрима за социјални рад јасно су дефинисане процедуре у раду Центра за социјални рад. Током извештајн године урађно је укупно 1.886 пријемних листова. Приоритет у највећм броју је био отварање случаја редовно ,преко 80%.

У складу са Правилником код свих корисника где то процедура налаже урађене су почетне процене,а код корисника где је процењен виши степен сложености проблема ,а у складу са Правилником сачињаване су и усмерене процене и донети адекватни планови.

По извршеној процени уз партиципацију корисника или родитеља или старатеља планира се даљи рад у заштити корисника у одређеном периоду, затим се планови преиспитују, сачињавају нови ако постоји потреба или се рад завршава уколико је планираним услугама и правима одговорено на актуелне потребе корисника.

НЕОДЛОЖНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

У ситуацијама када се корисници нађу у стању високе угрожености тако да би без интервенције стручних радника у смислу збрињавања и заштите у сарадњи и са другим службама, могла да наступи опасност по живот и безбедност, интервенције се предузимају хитно. Зато је осим у редовно радно време, рад стручних радника наше установе организован и кроз 24-часовне неодложне интервенције.

У 2024. години имали смо 7 обавештења, 29 неодложних интервенције ван редовног радног времена у највећем броју за мал.децу и остарела лица.

У укупном броју интервенција било је различитих услуга, од ургентних смештаја, присуству саслушањима, организовања лекарских прегледа и сл. Свему томе претходила је брза процена степена угрожености и процене шта у датом тренутку може најадекватније да осигура безбедност и заштиту корисника.

Током 2024. године и даље се смањује број неодложних интервенција и сматрамо да је то последица примене Закона о спречавању насиља у породици,као и бољом проценом других система шта је то неодложна интервенција. Закон о спречавању насиља у породици је је омогућио да полиција може потенцијалном насилнику изрећи хитне мере, а такође је предвиђена могућност да уколико дође до кршења изречених или продужених мера Прекршајни суд може починиоцу насиља изрећи казну затвора у трајању до 60 дана. Све ово је омогућило да жртве насиља остану у кући, а у највећем броју оне имају малолетну децу па и она са њима, тако да је смањен број интервенција и смештаја, као и додатна трауматизација жртве насиља и малолетне деце.

Специјализовани послови

Специјализовани послови обухватају више стручних процедура и метода, које захтевају посебна знања и стално усавршавање стручних радника. Ради се о саветодавном усмеравању од стране водитеља случаја, помоћи у васпитању и развојним проблемима деце, психо-социјалној подршци жртвама насиља, помоћи у сређивању брачних и породичних односа, усмеравању лица у стању социјалне потребе, као и на организовању радне и животне средине.

Супервизијски послови

Вођење случаја, као метод рада у Центрима за социјални рад, предвиђа процес супервизије стручног рада, као континуирани начин унапређења квалитета заштите корисника, подршке у раду стручним радницима и начин унапређења рада самих стручних радника, што је дефинисано Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада у Центрима за социјални рад.

У обављању стручних послова Центра у 2024. години, било је укључено 26 водитеља случаја и 5 супервизора са одржаних 741 индивидуалних супервизијских састанака.

ЈЕДНОКРАТНЕ НОВЧАНЕ ПОМОЋИ

Једнократне помоћи које не спадају у раније дефинисане намене, а које по фреквенцији спадају у најчешћи вид права за које се суграђани обраћају и за које средства обезбеђује локална самоуправа, захтевају највећа издвајања, тј. планирање највише средстава.

Треба истаћи да континуирани рад са корисницима и планирање чак и једнократних давања тј, усмеравање да се права користе у зимском периоду, у периоду прекида примања новчане социјалне помоћи, усмеравање средстава за потребе школовања, затим циљано према посебно осетљивим групама корисника-старима, неспособнима за рад, лицима са инвалидитетом, спада у врло стресан посао, јер је број лица многоструко већи од расположивих средстава, и стручни радници су, неретко, изложени негодовањима, примедбама па и претњама лица, чијим потребама нисмо у стању да одговоримо јер не спадају у листу приоритета.

Накнада трошкова сахране се обезбеђује за кориснике Новчане социјалне помоћи, као и лица који немају сродника, било да су у тренутку смрти били на смештају у некој од установа или у отвореној заштити. Како ово, и у ситуацијама када има сродника, представља велики трошак на породице оскудног имовног стања, има ситуација када се партиципира у делу трошкова кроз одобравање једнократних давања сродницима, за те намене, после документовања материјалног положаја у коме се породица налази. Током 2024. године за ове намене је утрошено 1.395.781,05 динара за 42 корисника који су

преминули током ове године. Упоређујући са претходном годином дошло је до смањења броја преминулих лица. Треба напоменути да се у нашој локалној самоуправи готово не користи могућност да се за лица без сродника изврши обавештавање Института за анатомију Медицинског факултета, који у складу за Законом о здравственој заштити, врши бесплатно преузимање тела и користи их у научне сврхе и врши бесплатно сахрањивање. Покушали смо писаним обраћањем ЈКП „Чистоћа“ да се умање трошкови који се из буџета плаћају по овом основу бар за део одлагања венаца и цвећа, превоза од капеле до гробног места и сл. али нисмо наишли на разумевање.

Трошкови опреме корисника при смештају. Износи за опрему при смештају одређеног корисника значајно варирају и то не зависи само од броја лица која се смештају. Ова варирања настају због тога што се зависно од тога шта корисницима од сопствене опреме или му породица или сродници обезбеде, врши набавка опреме. Утрошак ових средстава зависи и од стандарда које поставља установа за смештај и да ли се инсистира на свим стандардима приликом смештаја, и да ли сама установа има нешто од опреме. До сада смо успевали и да кроз појединачне донације очуване гардеробе од грађана обезбедимо опрему за смештај и у том делу имамо значајне уштеде у односу на планирана средства, али је у последњем периоду то све ређе, а и захтеви установа за опремање корисника при смештају су све већи. За ове намене је током 2024.години утрошено 143.359,40 за опремање корисника и за трошкове превоза сродника приликом обиласка, а који се налазе у тешкој материјалној ситуацији.

Право на превоза ученика ученика средњих школа користило је 50 ученика. По реакцијма корисника ово право представља значајну помоћ породицама у стању социјалне потребе. Утрошено је 2.091.274,00 динара. Ово је заправо најбољи начин да се деца и породице у материјалном ризику, подрже и спречи њихова зависност од система социјалне заштите. Наиме, осим што се деци омогућава професионално оспособљавање и тиме повећава шанса за каснијим запошљавањем, омогућава се и њихова боља укљученост у социјалну средину, структурирано провођење времена и развој позитивних вредности, и смањује ризик од развоја дисфункционалних облика понашања и подржава породица, у свом настојању да обезбеди пуни развој своје деце. Треба напоменути да се поред овога редовно финансирају трошкови превоза деце са сметњама у развоју која користе дневне боравке или дневне активности.

Право на трошкове екскурзије и рекреативне наставе за децу из социјално угрожених породица у 2024. Годин користило је 36 деце у износу од 675.000,00 динара. Ова давања су значајна како би се редуковао ризик од социјалне искључености деце из социјално угрожених породица и обезбедила боља интегрисаност у вршњачким групама. Напомињемо да су за децу на породичном смештају средства за ове намене обезбеђена из буџета Републике.

Новчану помоћ у трошковима лечења је користило 785 лица са донетих 847 решења што значи да је било лица која то право нису остварила само једном .

Корисници права на Новчану социјалну помоћ имају по том основу и право на здравствено осигурање и лечење, али често се јављају суграђани који нису корисници права на новчану социјалну помоћ, немају решену здравствену заштиту у крајње су неповољној материјалној ситуацији, а лечење је потребно неком члану породице, па је неопходно тада интервенисати. Укупан износ утрошених новчаних средстава је 10.006.600,92 динара. Оно што је примећено је да су се хронични болесници нешто више јављали а уобичајено они право на помоћ у трошковима лечења користе и у више наврата током године. Такође, потребно је интервенисати и око одлазака на лечење или прегледе ван града, или рехабилитацију. Иако постоје упуте, честа је појава да корисници немају средства за одлазак. И поред тога што ће средства бити рефундирана кориснику, нарочито када су у питању деца, интервенишемо како не би услед одлагања, дошло до погоршања здравственог стања.

Ове године су значајна средства усмерена на помоћ у лечењу деце било у иностранству, било у Србији где су била потребна за учешће у лечењу средства родитеља. Из групације деце која су корисници права на додатак за ТНП, готово све породице где је познато да постоје повећани трошкови лечења, а материјална ситуација је неповољна, обезбеђено је право на ванредну новчану помоћ у трошковима лечења.

У делу одвајања средстава града за трошкове лечења смо у више наврата слали сугестије и нашем ресорном Министарству и Министарству здравља, ради постизања неких договора и инструкција око лечења лица у стању социјалне потребе, на начин да здравствено не буду угрожени, али да се приликом одређивања терапије поведе рачуна и о материјалном статусу корисника. Као посебан проблем се истиче и обим здравствених услуга које је у обавези да обезбеде установе за смештај, а шта од услуга мора да плати упутни Центар за социјални рад и питање статуса здравствених радника па и могућности и обима преписивања терапије, који је различито решен у установама за смештај корисника. Тако по захтеву установа за смештај обезбеђујемо средства за здравствене потребе наших суграђана на смештају, а износ, посебно за лица са комбинованим тешкоћама, није мали.

У 2024. години подељено је 251 прехрамбени пакет. Овај вид помоћи је посебно значајан за кориснике који не могу да остваре, из формалних разлога, нека материјална права, а помоћ у преживљавању им је у неком периоду неопходна, или за лица која не могу да располажу на прави начин новчаним средствима, или постоји ризик да би их ненаменски искористила и тако себе, или породицу, довела у егзистенцијални ризик (зависници од ПАС). Такође, овај вид помоћи је посебно значајан приликом обилазака корисника који живе у удаљеним сеоским пределима, где је набавка намирница отежана, посебно у зимском периоду. Испорука пакета је нарочито интензивирана у студеничком крају, као и око Рудна и у другим удаљеним сеоским подручјима.

Из средстава намењених за једнократне новчане помоћи један део средстава се утроши за унапређење услова становања корисника и у 2024. години је за ове

намене утрошено 2.343.390,62, тј. ово право је користило 62 породице. Ромске породице су и даље корисници који у највећем обиму ово право користе јер су и стамбени услови овог дела популације упадљиво најнепоповољнији. Посебно забрињава немогућност контролисања и планирања утрошка средстава и санирање стамбених услова без укључивања стручних људи. Тако се дешава да се исте породице годинама јављају истичући проблеме воде, прокишњавања, одрона и сл., а да се при томе стално дају средства којима се проблеми не решавају на квалитетан начин. Како већ дужи низ година и поред истицања потреба нема издвојених средстава за елементарне и друге непогоде, дешава се, да се у нашу установу упућују суграђани који су претрпели пожар, поплаве и сл. Изађе се у сусрет њиховим потребама али то није обим који би одговорио стварним потребама за санацију, па треба размислити о формирању одвојеног фонда за те намене. Ова средства обухватају и тренутне (временски ограничене на највише три месеца у току једне године) партиципације у плаћању станарине, најчешће за самохране родитеље са децом, који се нађу у изузетно тешкој ситуацији, као подршка да се организују и обезбеде услове за живот деце, како не би дошло до издвајања деце, као и за жртве насиља у породици када је то потребно. За потребе плаћања станарине за 15 лица је дато 357.000,00 динара. **Једнократне новчане помоћи** које не спадају у раније дефинисане намене, а које по фреквенцији спадају у најчешћи вид права за које се суграђани обраћају (чија намена се дефинише „за основне животне потребе“) и за које средства обезбеђује локална самоуправа, захтевају највећа издвајања. Током 2024. године донето је 1.331 решење а право је користило 1072 лица, што у новчаним средствима износи 12.607.872,00 динара. Процена за ову врсту помоћи је извршена кроз додатно ангажовање пријемне канцеларије, потпунију процену потреба лица која се обраћају захтевима (континуирано праћење, циљани обиласци) и помоћ је усмеравана циљано тамо где је најпотребнија и додељивани су већи износи него претходних година. Унапређењу рада у смислу адекватнијег додељивања једнократних новчаних доприноса је сигурно и примена социјалне карте. Треба истаћи да континуирани рад са корисницима и планирање чак и једнократних давања тј, усмеравање да се права користе у зимском периоду, у периоду прекида примања Новчане социјалне помоћи, усмеравање средстава за потребе школовања, затим циљано према посебно осетљивим групама корисника-старима, неспособнима за рад, лицима са инвалидитетом, спада у врло стресан посао, јер је број лица многоструко већи од расположивих средстава, и стручни радници су, неретко, изложени негодовањима, примедбама па и претњама лица, чијим потребама нисмо у стању да одговоримо јер не спадају у листу приоритета. Треба истаћи, да смо један од ретких градова, који успева да у зимским периодима изврши **расподелу средстава за набавку огрева** и да правилним распоређивањем средстава током године, без значајнијег повећања трошења средстава из локалног буџета, успели смо да обезбедимо огрев за 1.114 породица у новчаном износу од 17.792.000,00 динара.

Део једнократних давања се користи за **регулisaње личних карата, такси и остале документације**, која је корисницима потребна ради остваривања права. Право на личну документацију једно од основних људских права, али и законска обавеза и потребно је лицима у стању социјалне потребе омогућити да то право остваре. За ову врсту једнократних новчаних помоћи издвојено је 395.773,00 динара током 2024.године.

Набавка уџбеника и школског прибора. Овим видом помоћи обухваћене су само најугроженије породице (корисници НСП). Школски прибор у 2024. години је обезбеђен за око 400 ученика у износу од 2.076.000,00 динара.

УСЛУГЕ У ЗАЈЕДНИЦИ КОЈА СУ У ФУНКЦИЈИ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Услуге у зајдници усмерене су на пружање помоћи и подршке корисницима у природном окружењу, како би успоставили што већи степен контроле над властитим животом, остварили и задржали што већи степен самосталности и спречили или умањили ризик од институализације.

У вршењу других послова утврђених законом, Центар поступа у складу са Одлуком о социјалној заштити Града Краљева.

Ступањем на снагу Закона о социјалној заштити 2011. године, као и Правилника о нормативима и стандардима услуга социјалне заштите и Правилника о лиценцирању пружалаца услуга, улога Центра за социјални рад је значајно измењена.

У складу са наведеним Законом донета је одлука о формирању Центра локалних услуга града Краљева почетком 2018. Године и његова улога је пружање успостављених услуга социјалне заштите нашим суграђанима.

Дневне услуге у заједници

Услугу **Помоћ у кући** је користило 83 корисника, од којих је 75 корисника активно користило услугу, а осам корисника се током 2024.године повремено налазило у статусу мировања. Центар за социјални рад је током 2024.године обрадио 53 нова захтева за остваривање овог права и одрадио потребне ревизије за све кориснике- сачињавао планове заштите и вршио мониторинг и евалуацију услуге.

Право на услугу **Дневног боравка за децу са поремећајима у понашању** је установљена током 2023.године и пружа је СОС Дечије село који је лиценциран пружалац услуге, а тошкови реализације за 10 корисника обезбеђени су од стране града Краљева и током 2024 године користило је 9 лица на месечном нивоу.

Постојање дневног боравка са јасним програмом рада утиче на то да млади у ризику своје слободно време проводе структурирано у активностима које подстичу развој и формирање адекватног вредносног система. Ово је истовремено и подршка породицама које се често налазе у стању беспомоћности и повлаче се из родитељских улога.

У току 2024.године успостављено је право на услугу **Дневни боравак за особе са инвалидитетом** и град Краљева је склопио уговор са лиценцираним пружаоцем услуге, Краљевачко удружење за помоћ особама са аутизмом и обезбедио средства за 14 корисника. Центар је тек у другој половини месеца новембра почео да прима захтеве за остваривање овог права, те је 2024.године донето 3 решења о праву на коришћење ове услуге.

Услуге подршке за самосталан живот

Услугу **Становање уз подршку младих који излазе из система социјалне заштите** у 2024. години није користило ниједно младо лице. За ову намену су опредељена три стана .

Персонална асистенција је услуга која је предвиђена Одлуком о социјалној заштити града Краљева. Услугу је током 2024. године користило 14 лица, а услугу је пружао Центар локалних услуга.

Услугу **лични пратилац** детета је користило 56-оро деце. Ова услуга је предвиђена Одлуком о социјалној заштити града Краљева, од септембра 2018. године.

Без обзира што ове две услуге пружа новоформирана установа, Центар за социјални рад ради процену и доноси одлуке о коришћењу права на услугу и у 2024. години. Центар за социјални рад је током 2024.године обрадио 24 нова захтева за остваривање овог права и одрадио потребне ревизије за све кориснике- сачињавао планове заштите и вршио мониторинг и евалуацију услуге.

Саветодавно терапијске и социо-едукативне услуге

Саветовалиште за предбрачне, брачне и породичне односе пружа услуге саветодавног и терапијског рада са појединцима и комплетним породицама, и зависно од средстава реализује и бројне превентивне програме, трибине, едукативне ТВ емисије и сл.

Циљ Саветовалишта је пружање саветодавнотерапијских , социоедукативних и правних услуга појединцима и породицама у циљу санирања личних и породичних проблема или унапређења личног и породичног функционисања. Ефекат коме стремимо је очување породице као целине, очување и унапређење менталног здравља, побољшање квалитета живота породице и појединца.

Број корисника саветодавно терапијских услуга у 2024. години је 83 породице са укупно 132 корисника, од тога се непосредно радило са 16- торо деце, док је 13 породица користило услуге правника. Када је у питању дистрибуција по полу, још увек су заступљеније жене као корисници ове услуге. Услугу је користило 90 одраслих женских особа и 26 одрасле мушке особе. Број корисника, којима су услуге Саветовалишта потребне је све већи, пошто и Суд изриче мере упућивања у Саветовалиште, а и у ситуацијама корективног надзора вршења родитељског права, породице се упућују у Саветовалиште, а рађено је и са починиоцима насиља. Ако би се радила анализа бројчаних показатеља видљивоје да је број лица која су користила услуге приближан подацима из 2023 године, али број реализованих сеанси значајно већи у односу на претходну годину што може указивати на то да су се за услугу обраћале мотивисаније породице и појединци са сложенијом проблематиком које су захтевале дужи рад. Није било отказивања сеанси нити већег колебања у мотивацији што је случај код корективних мера или упућивања по упуту суда. Утрошена новчана средства у 2024. години за реализацију ове услуге износе 1.669.594,55 динара.

Услуге смештаја

Ургент породични смештај за одрасла и стара лица је намењен ургентном збрињавању лица која се тренутно нађу у ситуацији непосредне животне угрожености или ризику да у непосредној будућности могу да се нађу у стању животног ризика.

Центар врши процену стања и потреба корисника, доноси одлуке о збрињавању, реализује смештај и праћење стања корисника, плаћање трошкова ургентног збрињавања у складу са закљученим уговором, а услугу су пружале 2 изабране ургент хранитељске породице које су прошле адекватну обуку. Ови смештаји су краткотрајни и показали су се као изузетно ефикасан вид подршке, али и расте број остарелих или одраслих лица без икакве документације за које није могуће реализовати други вид збрињавања док се не обезбеди документација. Управо овај процес прибављања документације, пролонгира останак лица на ургент смештају, а како су капацитети врло оскудни то отежава рад. У Краљеву је то још специфичније пошто имамо избеглих и интерно расељених лица, која су још увек без документације, и прибављање документације је прилично сложено, а лица због природе потреба морају бити заштићена неким обликом смештаја док се трајније не реши њихово збрињавање. Са друге стране имамо све већи број старачких, самачких домаћинстава без сродника, или са сродницима који занемарују бригу о старима, који одлажу смештај у институцију и остају у свом дому све док то не постане за њих угрожавајуће и тада морамо да интервенишемо кроз ургентно збрињавање. Ургент смештај у Прихватилишту Књегиња Љубица у Крагујевцу за децу и младе као и жртве насиља у породици Центар је такође вршио процену стања и потреба корисника, доносио одлуке о збрињавању, реализовао смештај и праћење

стања корисника, плаћање трошкова ургентног збињавања у складу са закљученим уговором са изабраним пружаоцем. Током 2024. године, у оквиру неодложних интервенција, 8 деце је ургентно збринато и то 4 деце у оквиру Прихватилишта у Крагујевцу, 2 деце у ургент хранитељску породицу, а двоје деце је смештено у СОС Дечијем селу. У оквиру неодложних интервенција једно остарело лице је збринато у оквиру прихватилишта Свети Јоаким и Ана у Крагујевцу.

У оквиру редовног радног времена ургентно је збринато 13 одраслих и старијих лица од којих је 5 збринато у оквиру ургент хранитељске породице, а 8 лица у оквиру дома Бели камен са којим град Краљево има потписан уговор за ургентно збрињавање наших корисника.

Иновационе и остале услуге социјалне заштите

Социјално становање у заштићеним условима је услуга која је у граду Краљеву развијена од 2005. године у два објекта-Берановац и Милунке Савић са укупно 50 станова. Укупан број корисника у оба објекта је 108 и то 64 корисника у објекту на Берановцу и 44 корисника у Борачком насељу.

Центар локалних услуга је преузео пружање ове услуге, док је Центар за социјални рад наставио да преиспитује потребу и право и доноси решење о праву на услугу. Током 2024. године још увек су актуелна два поступка која се налазе пред Управним судом за исељење, као и један поступак пред градским правобранилаштвом.

Услуга **Дневни Центар за старе** на Берановцу је крајем августа 2018. године прешла у надлежност новоосноване установе са око 300 корисника. Током 2024. године ову услугу ке користило просечно 60 корисника месечно. Како се ради о нелиценцираној услузи Центар за социјални рад не доноси решење о коришћењу исте, већ кориснике усмерава на коришћење услуге када процени да то одговара потребама конкретног корисника.

Сарадња са другим институцијама у локалној самоуправи и другим институцијама у Републици

Радећи на заштити осетљивих група корисника Центар је упућен на сарадњу са бројним републичким и локалним институцијама, пошто без мултисекторског приступа, нема адекватне заштите. У претходној години треба поменути сарадњу са Републичким заводом за социјалну заштиту, Центром за заштиту трговине људима, Канцеларијом за људска и мањинска права, свим институцијама у којима су на смештају наши корисници и другим институцијама који учествују у заштити наших корисника, док смо у локалној средини стално упућени на сарадњу са ПУ, Домом здравља, Општом болницом, Основним и Вишим судом, Тужилаштвом, националном службом за запошљавање, основним и средњим школама, Предшколском установом,

установама културе у нашем граду, као и стручним службама у градској управи града Краљева.

Извештавање

Поред редовних годишњих извештаја који се достављају надлежном Министарству, органима локалне самоуправе, Републичком заводу за социјалну заштиту и органима Центра, раде се по потреби и други извештаји у складу са важећом законском регулативом и захтевима. Пре свега редовни извештаји Републичком заводу за социјалну заштиту о броју деце на смештају, затим заштитнику грађана, како републичком, тако и градском. На крају извештајне године урађен је Годишњи програм рада за 2025.годину, који је усвојио Управни одбор установе и прослеђен је локалној самоуправи на даље разматрање и усвајање.

У складу са законским обавезама и Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада, Центар редовно информисае грађане локалне заједнице о пословима и програмима које реализује.

Центар је редовно медијски извештавао о свом раду, било да су у питању посебне активности или редовна делатност. Посебна пажња се обраћа на редовно информисање када су у питању накнадне активности Центра, као што је: расподела огрева, активности у ванредним приликама, разне врсте натуралних давања и новине које се тичу Одлуке о локалним правима и услугама у социјалној заштити.

Такође, постоји и сајт Центра за социјални рад, на коме се грађани могу додатно информисати о правима и услугама нашег Центра, а сва питања могу такође упутити и путем маил адресе установе.

ВД директора установе, али и поједини стручни радници су гостовањем у локалним медијима осим извештавања о раду установе, континуирано додатно информисали суграђане о правима и услугама и поступцима за њихово остваривање. Кроз неколико тематских емисија реализоване су превентивне активности установе. Превентивни рад се реализује и кроз гостовања на тематским трибинама које организују организације, удружења, секције, наравно уколико је тематика везана за проблематику којом се бави наша установа.

Тим за информисање локалне заједнице чине директор, руководиоци служби и супервизори. У складу са ранијим налогом надлежног Министарства установљена је обавеза достављања плана медијског представљања Центра за социјални рад надлежном Министарству, што тражи активнију сарадњу са локалним медијима у смислу планирања како наших тако и њихових активности.

Ранија инструкција која је обавезала директоре Центара за социјални рад да обавесте медије да је потребно да се за иступање у медијима претходно затражи сагласност Министарства је од стране Министарства за рад, борачака и социјална питања нешто измењена што отвара простор за више извештавања како о самом

раду Центра за социјални рад, тако и реаговања на актуелне социјалне проблеме. Истовремено, Министарство за бригу о породици и демографију је обавезало директоре Центара за социјални рад да је потребно да се за иступање у медијима претходно затражи сагласност Министарства. Ово нас доводи у позицију да не можемо да реагујемо на натписе или информације објављене у медијима, што није интерес грађана ни Центра као институције. Закон о заштити података о личности нас такође спречава да реагујемо на изјаве корисника чак и када оне нису истините, осим да дамо уопштена тумачења, што тражи појачану одговорност медија у информисању и адекватнију сарадњу.

Аналитичко истраживачки рад

Као и предходних година, након периодичног праћења проблематике, редовно су извештаји анализирани на састанцима стручног већа, где су осим тога преношене информације о стручним скуповима и свим иновацијама.

Истовремено стручна већа су планирана и са посебном тематиком у складу са препознатим тешкоћама у заштити интереса корисника, нарочито када су у питању мултипроблемске породице.

На крају сваког квартала током и ове извештајне године, радио се пресек укупног броја корисника, број новоевидентираних, реактивираних и број престанака учешћа корисника у системусоцијалне заштите, за све старосне групације. Наведене податке смо пратили и код појединих категорија корисника као што су: старатељска заштита, породични и домски смештај, број захтева на материјална давања (НСП, ЈНП, натурална давања), жртве насиља, особе са инвалидитетом.

Осим вођења редовне евиденције, достављања извештаја о раду Центра, и др. активности ЦСР се бавио анализом изражености проблематике насиља у породици, броју жртава, потенцијалних починиоца, броју изречених хитних мера, броју продужених хитних мера, тј. ефектима примене новог Закона о спречавању насиља у породици, на учесталост ове појаве у граду Краљеву. Крајем 2024. године, као и ранијих година пре него се приступило изради годишњег извештаја, рађено је на сређивању активне евиденције корисника наше установе, као и пасивизирање досијеа корисника за оне, којима је потреба за правима и услугама престала. Указујемо на чињеницу да нови програм СОЗИС и даље није на адекватан начин развио део који се тиче обраде статистичких података што и даље представља отежавајућу околност за израду годишњег извештаја.

Такође су, током године попуњавани разни упитници за потребе разних институција и удружења грађана.

5. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

У извештају је приказан рад Центра за социјални рад у Краљеву у периоду 01.01-31.12.2024.године, који врши јавна овлашћења, и обавља послове по Закону о социјалној заштити, Породичном закону и др. законима и подзаконским актима.

У извештајној години, подаци показују иако се континуирано из године у годину усложњава посао, број запослених и даље не прати тај тренд.

Број запослених у Центру за социјални рад је утврђен решењем Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, односно решењем надлежног органа града Краљева.

Уложен је труд ради побољшања услова рада (радног простора и обнављање компјутерске опреме) запослених, мада у претходној години није било већих улагања.

Приступачност ЦСР особама са инвалидитетом и старијим особама, још увек није довољно добра, иако је пре пар година урађена покретна рампа у холу зграде, која се састоји из неколико полунивоа, али и даље простор није прилагођен у потпуности особама са инвалидитетом.

У структури корисника по старости најбројнија је групација одраслих, њих има највише међу пренетим, реактивираним, новоевидентираним корисницима, што у највећој мери говори о изузетно мултипликованим проблемима који се јављају у оквиру породица.

Предмети који се односе на заштиту интереса малолетне деце су у највећем броју пренети из предходне године, и то се углавном односи на децу која се налазе на вишегодишњем хранитељском или мањи број на институционалном смештају, као и децу која су под старатељском заштитом. Један број деце који је више година на евиденцији обухвата и децу из материјано угрожених породица која више година остварују материјална права преко наше установе. У тој групацији су свакако и деца која преко наше установе остварују право на додатак за туђу негу и помоћ или право на увећани додатак за туђу негу и помоћ. Остале категорије деце више флукутирају.

Када је у питању групација старијих, уназад неколико година-извештајне године-највише, уочавамо пораст старијих лица, која су жртве породичног занемаривања и насиља, пре свега психолошког и економског. Посебно је уочљива ситуација када се ради ургентно збрињавање старијих или када се врши преузимање са лечења јер породица не жели или понекад и не може да у кућним условима брине о остарелим члановима.

Током претходне године, а то је тренд већ дужи период, у појединим областима наглашени су проблеми у раду наше установе као што су: тешкоће у реализацији смештаја, када се то покаже као најадекватнији облик заштите, посебно за лица са сметњама у душевном здрављу или недовољно ментално развијених лица, али и старијих лица због недостатка капацитета у установама социјалне заштите.

Један од изражених проблема током 2024.године је и недостатак ургент хранитељске породице за смештај деце.

Остваривање права на додатак за туђу негу и помоћ и даље представља проблем због дужег чекање изласка корисника на лекарску комисију, као и неуједначен и прилично рестриктиван став комисије када је у питању остваривање права на додатак.

И даље је присутан одлив великог броја једнократних новчаних помоћи на трошкове лечења, набавке лекова, плаћање интервенција или дијагностичких поступака, које би у принципу требало да буду део здравственог система, али их они не покривају, а корисници својим примањима не могу да их покрију.

Подстицање раног развоја и подршку породицама које имају децу са сметњама у развоју, изискује појачану осетљивост за материјану подршку овим породицама јер још увек у великој мери плаћају услуге дефектолога и логопеда, иако су средства које добијају скромна у односу на укупне потребе, то је начин да помогнемо у подстицању развоја деце, мада очекујемо да ново успостављени капацитети службе за подршку раном развоју тај проблем донекле ублажи.

Недовољна је међусобна повезаност свих институција и организација на локалном нивоу у обезбеђивању подршке осетљивим групама корисника. Једино се усклађеним деловањем свих институција може обезбедити свеобухватна заштита и одговорити на потребе корисника.

Центар ће и убудуће унапређивати стручне компетенције радника, како преко програма обука акредитованих у систему социјалне заштите, тако и преко присуства округлим столовима, семинарима, саветовањима, конференцијама и др.

Треба поново истаћи специфичност у раду Центра за социјални рад Краљево, а то је чињеница да од 1999. године пружамо услуге и обезбеђујемо остваривање права у овом тренутку за око 12.000 интерно расељених лица, што је један мањи град или величина једног мањег Центра за социјални рад, без обезбеђивања додатних радника, што је довело до појачаног исцрпљивања и ризика од изгарања запослених.

ВД Директор,
Владимир Ђоковић, дипл. правник